

Cooperació catalana

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Gener 2020

Any 40è

PVP 3,00 €

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Vanwoow, turisme i experiències cooperatius

Pàg. 10

Oriol Amat,
«El cooperativisme ha
de tenir més pes»

Pàg. 13

Rochdale,
El fantasma al país
dels botiguers

Pàg. 16

Acollim.coop,
Resposta global
del cooperativisme

Pàg. 20

Prevenió de Riscos Laborals

Única cooperativa catalana acreditada
com a Servei de Prevenció Aliè

99%

de renovacions
anuals

9,1

valoració dels
nostres clients

15

anys fent
prevenció

- Salut i benestar des de la integració de la prevenció a la producció
- Eficàcia, adaptabilitat i implicació al servei del desenvolupament de les empreses
- Un model de treball flexible en base a normes internacionals de qualitat

www.sepra.cat

SERVEIS EMPRESARIALS

Assessorament i gestió integral especialitzada en
COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, Scll
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

 Col·lectiu Ronda
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna,
Enric Dalmau, Agnès Giner, Carla
Liébana, Xavi Palos, Montse Pallarés,
Jordi París, Joseba Polanco, Ricard
Pedreira, Esteve Puigferrat, Judit
Quintana i Olga Ruiz.

*Els autors són responsables dels
articles signats. Ni la direcció de la
revista ni els editors comparteixen per
força les opinions que puguin reflectir
els textos aquí inscrits*

Foto portada: Viatgers. Foto: Auxi
Piñero. CC-BY-sa-nc

Disseny, maquetació i impressió:
L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL.

Dipòsit legal B-22.823/80
ISSN 1133-8415.

Aquesta revista ha estat impresa en
paper ecològic.

 **Generalitat
de Catalunya**

Sumari

04

TORNAVEU

Anna Maria Capdevila

05

EDITORIAL

La sostenibilitat mediambiental
i l'economia social

06

NOTICIARI.

Agnès Giner.

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Reconeixements CoopCat 2019
Confederació de
Cooperatives de Catalunya.

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Plataforma digital Vanwoow
Pep Valenzuela.

13

L'ENTREVISTA

Oriol Amat
Josep Comajoan.

16

HISTÒRIA COOPERATIVA

El fantasma de Rochdale
al país dels botiguers
Josep Edo.

20

COOPERATIVISME

Resposta global del cooperativisme
Ariadna Alonso i Joan Segarra.

23

RESSENYA

Alternatives per a l'emergència climàtica
Mar Masip.

24

OPINIÓ

Cooperativisme i el poder transformador
de l'educació
Daniel Jover.

26

SALUT

7 motius per fer hipopressius
després d'un part
Leonor Palmero.

27

RETALLS

Entre camarades i paràsits
Mar Masip.

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Anna Maria Capdevila i Rulló

(Arbeca, 1988), sòcia treballadora a
Tres Cadires, SCCL, i coordinadora de Ponent Coopera

He sentit parlar de cooperativisme des de sempre: de petita anava a comprar el pa amb la meua padrina a la cooperativa de consum, el meu pare portava les olives cada any a la cooperativa agrària i la meua mare treia diners de la cooperativa de crèdit. Segurament tot això va facilitar que la meua família es pogués quedar a viure al poble. Ara soc jo que, gràcies al cooperativisme de treball, hi puc continuar vivint. M'agrada remarcar que jo no he conegut el cooperativisme com una cosa teòrica ni tampoc en cap formació d'innovació social, sinó com un instrument col·lectiu vinculat a la supervivència d'uns pobles que van decidir quedar-se a viure a casa seva.

M'atrau de les cooperatives que, als pobles petits com els de la meua zona, durant cents anys en alguns casos, han estat entitats al servei de les necessitats de la comunitat. Entitats que no s'han limitat a comprar i vendre la producció agrària (tasca per si sola ja gegantina), sinó que han obert botigues d'alimentació, han donat servei de gasolinera, han gestionat seccions de crèdit, han ampliat els serveis a la

gent gran, han construït els locals d'oci dels pobles... És a dir, han respost a les necessitats de la població i han estat motors de dinamització local. En el context actual, crec que hem de posar en alça la gran tasca que ha fet el cooperativisme per fixar la població al territori, i l'important i necessari que continua sent davant del creixent despoblament que estem patint al món rural.

En canvi, **crec que des del cooperativisme ens debilitem quan assumim i reproduïm pràctiques i discursos mercantilistes:** quan ens mesurem amb indicadors com el PIB, quan ens comparem amb empreses de capital, quan ens apropiem de diagnòstics territorials economicistes, quan utilitzem plans de viabilitat que busquen la maximització de beneficis... Potser perquè encara avui ens falten metodologies i indicadors propis. I, sobretot, molts debats per fer i discursos a construir.

La sostenibilitat mediambiental i l'economia social

El darrer consell de redacció d'aquesta revista, celebrat el mes de desembre de 2019, va acordar dedicar un espai habitual a la sostenibilitat mediambiental. Tot i coincidir amb la Cimera pel Clima COP25, que se celebrava a Madrid, la decisió respon a una voluntat que rau en les empreses cooperatives i l'economia social.

Totes coneixem que dels diferents factors que conformen una empresa, per a nosaltres el factor primordial no és el benefici econòmic, sinó el factor humà, les persones som el fonament dels projectes de l'economia social.

Per això quan les organitzacions mundials declaren que el món està en situació d'emergència climàtica, és molt normal que ens preocupem i actuem en el possible per resoldre el problema. Vaja, com quan hi ha crisi econòmica i molt d'atur, i fem empreses de treball associat!

D'ací la iniciativa ara per omplir-la de contingut, a través dels exemples que podem explicar d'èxit que ja funcionen en aquest camp, com fer-nos preguntes que entre totes puguem respondre'ns.

Per exemple, és d'hora de dir si la Cimera ha estat un èxit o un fracàs, si més no, ho podem valorar amb més distància, el que sí que podem afirmar és que encara hi ha països i dirigents que no creuen que l'acció humana està canviant el clima i provocant aquesta emergència. Això és un gran problema.

Que Trump no ho cregui, que Polònia dins la Unió Europea no vulgui assumir compromisos, que Brasil s'oposi, com la Xina, a prendre accions correctives, ens explica que el camí és llarg i difícil. Haurem de demanar als nostres polítics que actuïn amb determinació davant d'aquests dirigents i països, perquè som en emergència, oi?

Cal, doncs, fer el que hi ha al nostre abast, en allò quotidià, però com a persones que formem part de l'economia social, també tenim interessos globals, i en conseqüència hem d'actuar en aquesta clau, i ara la preocupació és el món.

Foto: Sequera. iStock.

NOU WEB DE "CIRIEC- ESPAÑA, REVISTA DE ECONOMÍA PÚBLICA, SOCIAL Y COOPERATIVA"

CIRIEC-Espanya ha presentat el nou web de la seva publicació, *CIRIEC-Espanya, Revista de economía pública, social y cooperativa*, amb tota la col·lecció de revistes disponible per a la seva consulta i descàrrega. El web inclou a més un nou número, el 97è, amb 10 articles d'interès divers del cooperativisme i l'economia social.

Igual que en la versió anterior, l'estructura i el contingut del nou web estan adaptats als més elevats estàndards internacionals de qualitat científica i tots els seus continguts es poden visualitzar en espanyol i en anglès. A més, té un disseny responsiu, que en l'òptima visualització en tota mena de formats per a mòbils, tauletes o ordinador.

A la pàgina d'inici, mostra l'últim número de la revista, una llista dels articles i permet consultar-ne un resum de cada un, paraules clau, claus Econlit i DOI, o la descàrrega directa de l'article complet en PDF.

Al costat de la pàgina d'inici, la web s'estructura en les seccions de «La Revista», «Números publicats», «Browse», «Instruccions» i «Contacte».

www.ciriec-revistaeconomia.es/es/inicio/

PROMOCIÓ 2020

Per a una subscripció a la revista Cooperació Catalana (30€).

Obsequi d'un exemplar del llibre **Catalunya, Terra Cooperativa.**

Subscripcions:

<http://www.rocagales.cat/publicacions/cooperacio-catalana/>

 www.rocagales.cat
 cc@rocagales.cat
 932 154 870

Convocatòria dels Premis Fundació Roca Galès 2020

La Fundació Roca Galès (FRG) convoca una nova edició dels Premis Fundació Roca Galès 2020 per reconèixer públicament la tasca social que desenvolupen les entitats i empreses de l'economia social i solidària a Catalunya.

Aquests guardons premien els projectes i/o trajectòries de persones, associacions, empreses i institucions l'objectiu de les quals sigui treballar i promoure els àmbits del cooperativisme, el medi ambient o la justícia social, en les diverses categories:

- **Cooperativisme, economia social i solidària:** 28è Premi Jacint Dunyó,

- **Medi ambient, educació ambiental i sostenibilitat:** 22è Premi Albert Pérez-Bastardas,

- **Justícia social:** 11è Premi Benet Vigo

Els guardonats seran escollits per un jurat, entre la selecció de persones, entitats i empreses proposades a través del formulari que trobareu a partir del 15 de gener al web: www.rocagales.cat

ITINERÀNCIA CATALUNYA TERRA COOPERATIVA

L'exposició «Catalunya, Terra Cooperativa» ja es pot visitar fins al 2 de febrer al Museu de l'Hospitalet. A partir del 15 de gener, l'espai l'Harmonia també allotjarà l'exposició «Passat i present del cooperativisme a l'Hospitalet», produïda conjuntament entre La Col·lectiva, el Centre d'Estudis de l'Hospitalet i el Museu de l'Hospitalet. D'aquesta manera, els visitants de totes dues exposicions es podran endinsar en la història del cooperativisme català, tant a escala global, com local.

AULACOOP – ITINERARI EDUCATIU D'ECONOMIA SOCIAL I FINANCES ÈTIQUES

El Departament d'Educació i el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies conjuntament amb l'Associació Economia Social Catalunya (AESCAT) impulsen la creació de l'itinerari educatiu d'economia social i les finances ètiques de les matèries d'economia de 4t d'ESO i d'emprenedoria a 3r i 4t d'ESO.

El programa ha de servir per incloure en l'oferta curricular de les escoles catalanes, formació pràctica i específica sobre economia social i com aquesta contribueix a la creació d'empreses democràtiques, centrades en les persones, sostenibles i arrelades al territori.

S'ofereix a les escoles un itinerari formatiu concebut en 5 mòduls d'una hora de durada cadascun.

Mòdul 1.

Obrir la mirada: l'economia més enllà dels diners

Mòdul 2.

Afrontar la vida conjuntament: cooperatives i mutualitats

Mòdul 3.

Emprendre de forma col·lectiva: les cooperatives de treball

Mòdul 4.

Consumir amb responsabilitat: el comerç just

Mòdul 5.

Gestionar els nostres diners: les finances ètiques

Una economia de les persones i per a les persones!

L'equip docent podrà formalitzar la inscripció al nombre de mòduls que consideri oportú a través del formulari que trobareu a:

www.economiasocialcatalunya.cat/formacio

25 ANYS DE LA SECTORIAL DE LES COOPERATIVES D'INICIATIVA SOCIAL

Coincidint amb la celebració dels 25 anys de la creació de la Sectorial d'Iniciativa Social de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, va tenir lloc l'assemblea anual i es va presentar el pla de treball de la sectorial, així com el programa de les cooperatives educatives, entre d'altres.

L'acte de commemoració dels 25 anys va comptar amb representació institucional a càrrec de Guillem Llorens i Gemma Garcia, de la Presidència de la Federació, així com Josep Vidal, de la Direcció General d'Economia Social i Cooperativa, i Ester Vidal, en representació de l'Ajuntament de Barcelona.

La Sectorial d'Iniciativa Social de la Federació agrupa 165 cooperatives federades i genera una ocupació con-

junta d'unes 11.000 persones entre sòcies i treballadores. Conjuntament, la seva facturació és d'uns 200 milions d'euros anuals.

El Pla de treball de la sectorial pels propers dos anys s'articula a l'entorn de sis eixos de treball impulsats de forma participativa durant aquest any amb l'objectiu de fer créixer la iniciativa social. A més, es va presentar el programa de les cooperatives educatives, la iniciativa que promou un espai de trobada entre el col·lectiu de cooperatives que operen en l'àmbit educatiu i comparteixen principis i valors.

Més info:
apartat sectorial iniciativa social a:
www.cooperativest treball.coop

4a EDICIÓ DEL POSTGRAU EN GESTIÓ DE COOPERATIVES I EMPRESES D'ECONOMIA SOCIAL DEL TECNOCAMPUS-UPF DE MATARÓ

Amb l'objectiu de formar professionals capacitats per realitzar les seves activitats en el camp de l'economia social i cooperativa, el Postgrau en gestió de cooperatives i empreses d'economia social s'adreça tant a millorar els nivells de capacitació dels professionals que actualment estan exercint el seu treball en empreses cooperatives i d'economia social, com formar nous titulats universitaris que vulguin desenvolupar la seva carrera professional en aquestes organitzacions.

El curs proporciona a l'alumnat les competències necessàries per crear, deseno-

lupar, gestionar, investigar, innovar i liderar cooperatives i empreses d'economia social, així com per facilitar la cooperació entre elles. Es tracta d'un programa eminentment pràctic, que facilita i dona a conèixer les eines necessàries per al bon funcionament intern de les entitats de l'economia social i les cooperatives alhora que promou les competències emprenedores i innovadores com a motors de canvi d'aquestes organitzacions i dels seus lideratges.

El curs és impartit per l'Escola Superior de Ciències Socials i de l'Empresa i està organitzat per la Càtedra d'Economia Social de Tecnocampus, amb àmplia

experiència en docència, recerca i transferència de coneixement en el sector de l'economia social i el cooperativisme.

La matrícula del curs és gratuïta, 100% subvencionada pel Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social del Govern espanyol, amb el suport de Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya i Aracoop.

Sol·licitud d'informació i inscripcions:
formaciopermanent@tecnocampus.cat

Més info: www.tecnocampus.cat/ca/postgrau/gestio-cooperatives-empreses-economia-social

RECONeixEMENTS

COOPCAT

2019

Confederació de
Cooperatives de Catalunya
@cooperativesCAT

El passat 13 de desembre vam celebrar la tercera edició dels Reconeixements Coopcat que, enguany, va premiar cinc cooperatives per la seva activitat en cadascuna de les categories següents: compromís amb el territori, compromís amb les persones, compromís amb la intercooperació, reconeixement a la trajectòria i cooperativa jove i innovadora.

Els Reconeixements CoopCat es consoliden i refermen la seva vocació d'aplaudir la bona feina de les cooperatives com a organitzacions mereixedores d'un reconeixement institucional per la seva contribució a la societat catalana, al cooperativisme i per traslladar els principis i valors cooperatius a la vida diària. A través d'aquests reconeixements volem que es visualitzin els diferents elements que fan de les cooperatives un element de transformació de la societat atès que desenvolupen els principis i valors reconeguts des de fa dècades com a elements determinants del que és l'empresa cooperativa.

L'acte d'entrega dels Reconeixements CoopCat 2019 ens ha donat l'oportunitat de celebrar plegats la bona feina i salut del teixit cooperatiu català i també de brindar pel 35è aniversari de la Confederació de Cooperatives de Catalunya.

L'avaluació dels aspectes que fan de les diferents experiències cooperatives elements singulars per reconèixer-les s'ha fet a través d'un jurat de quatre persones amb llarga trajectòria, coneixement del moviment i diversitat de mirades: Xavier Palos, com a representant de la Fundació Roca i Galès; Víctor Cardona, com a representant de la Caixa d'Enginyers; Dra. Núria Rodríguez Ávila, vicedegana de Relacions Externes, Compromís Social i Estudiants de la Facultat d'Economia i empresa de la Universitat de Barcelona, i Josep Maria López, com a representant del Consell Rector de CoopCat.

En relació amb el seu compromís amb el territori s'ha valorat a Coop 57 per haver estat capaç de teixir una gran xarxa a través dels seus serveis de finançament ètic, que ha permès que més de 2.400 projectes hagin estat finançats arreu del territori, així com la capacitat per recollir l'estalvi ciutadà i canalitzar-ho a projectes d'economia social i solidària.

Pel que fa al compromís amb les persones s'ha reconegut *Alternatives Econòmiques* per la seva tasca centrada en l'interès ciutadà i per haver incorporat dins la seva estructura mesures de capacitació, conciliació i equitat, així com per l'activitat orientada a l'empoderament de la ciutadania, a generar capacitat crítica i a millorar la vida de les persones a través de la seva revista especialitzada sobre els esdeveniments econòmics en clau ciutadana.

En el marc del compromís amb la intercooperació s'ha reconegut la cooperativa Unió Nuts per potenciar els vincles entre la comunitat rural i per haver estat capaç d'agrupar i sumar persones per desenvolupar un conjunt empresarial dinàmic i capacitat tecnològica per afrontar els reptes econòmics i socials.

El reconeixement a la trajectòria va ser per Som Energia que fa 9 anys naixia com a cooperativa de producció i consum d'energia verda amb l'objectiu d'assolir un model energètic 100% renovable, en mans de la ciutadania, des de la participació i la transparència. En aquests anys, han creat un model empresarial amb un gran índex de creixement sostenible i capaç d'absorbir nous reptes que es plantegen als territoris. A més, van ser la primera cooperativa de consum d'energia renovable de l'Estat espanyol i actualment és la que té més socis de tot el conjunt d'Europa.

Finalment, com a cooperativa jove i innovadora s'ha reconegut Coopdevs Treball que té el coneixement lliure i els valors cooperatius, com a peces fonamentals. Naixia fa un any amb l'objectiu d'aportar solucions tecnològiques i pràctiques de treball que augmentin la competitivitat empresarial de les cooperatives a Catalunya i al món, participant d'una xarxa d'organitzacions que comparteixen coneixement a escala internacional.

Els reconeixements posen de manifest la capacitat de sobreviure en un món de canvi i transformació permanent, de com les organitzacions de petita o mitjana dimensió, que per si soles no poden determinar l'esdevenir de la societat, es comporten i són exemples d'empreses que s'esforcen per millorar la societat i aconseguir augmentar el nivell de dignitat i de benestar de les persones.

Plataforma digital Vanwoow: turisme, "experiències" i treball contra la despoblació rural

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Vanwoow és una cooperativa que té per objectiu dinamitzar pobles en risc de desaparició a través del turisme itinerant d'autocaravanes i camper, i mitjançant una plataforma col·laborativa contra la despoblació del món rural. Una proposta que gira a l'entorn de tres qüestions que actualment generen gran preocupació i debat públics: les plataformes digitals, el turisme massificat i la despoblació rural/vertebració territorial.

Experiència.

Idees noves poden i solen sorgir d'activitats i situacions molt senzilles o comuns, com podria ser veure caure una poma d'una pomera o, en aquest cas, conèixer-se viatjant en autocaravana per pobles i no trobar serveis bàsics.

A Auxi Piñero, professional del turisme, i Manu Guisado, enginyer forestal i guia de natura, els agrada el món rural i el freqüenten. «Vam veure que, en el món rural, fora dels càmpings i zones desenvolupades, hi havia manca d'alternatives; i vam començar a pensar a crear una mena de plataforma per intercanviar recursos i serveis, en aquell moment llocs de pernocta, principalment», explica en Manu, sevillà i barceloní des de fa 4 anys, en un català sense accent.

La idea de la plataforma, un espai-eina de fàcil accés i ús on trobar-se els agents implicats, els sorgí de forma natural a aquests dos joves que podrien fer part de la dita generació dels mil·lennistes, socialitzats en entorns molt digitals, segons l'anàlisi sociològica.

A Barcelona Activa conegueren el

programa d'emprenedoria la Comunicadora, i aquí, fa poc més de dos anys, el projecte trobà encaix perfecte dintre l'economia social i solidària, i les propostes de procomú i codi lliure i obert. «Després de viatjar molt, vam veure que la nostra filosofia de viatjar era més interrelacionar-nos amb la gent, amb les veïnes dels pobles —declara l'Auxi—, però de vegades no sabies quan arribaves a algun lloc ni què et trobaries, sobretot a micropobles».

A partir d'aquí, reflexions sobre els pobles que perden població i necessiten persones i visitants que els dinamitzin. Moltes vegades no hi ha allotjament, però l'autocaravana pot suplir aquesta part. «Vam veure que era important poder anar, però també relacionar-se amb la gent del poble, saber si hi ha serveis, mercat, i poder fer una estada completa i un cap de setmana o els dies que sigui, fent vida quotidiana».

El resultat és la proposta d'«experiències» que ja conformen un «pac complet per al visitant d'aquestes zones, respectuoses amb el medi i que dinamitzen el territori». Constaten

que el caravanning creix molt, però no al mateix ritme l'oferta de pernocta. Amb aquesta proposta van començar a contactar amb ajuntaments i consells comarcals, «i vam trobar el que volíem fer i com començar».

A la Comunicadora, amb Labcoop i femProcomuns, entre d'altres, definiren més el projecte (forma jurídica coherent amb els objectius socials): una plataforma cooperativa integral; i el presentaren per obtenir finançament de Projectes Singualars. «La subvenció i el suport, durant un any, ens ha permès constituir-nos, crear la infraestructura i engegar el projecte», destaca en Manu.

«Un model innovador», afegeix l'Auxi, integrant viatgeres que es converteixen en sòcies usuàries, la gent dels pobles que ofereix experiències, i aquí hi ha des de serveis de turisme a particulars, que esdevenen sòcies col·laboradores; i l'equip impulsor com a sòcies de treball. «Un model en el món de l'oci en l'àmbit rural, on hi ha poques experiències cooperatives», diu encara tot mirant enrere: dos anys creant la comunitat de viatgeres, coneixent la

gent als pobles, «teixint tota la xarxa de la cooperativa integral».

El 2018, viatjaren durant cinc mesos per tot l'Estat espanyol, «per comprovar si el model teòric que havíem creat funcionava», assegura en Manu. 10.000 km, més de 120 pobles, coneixent tota la gent que hi viu, mirant si volien rebre visitants i que podien. «La rebuda va ser molt bona, vam parlar amb ajuntament, amb productores locals, veïnes i veïns, molta gent de l'autocaravanning, vam veure les experiències: de ceràmiques, de poesia, pintura, pastoreig, de tot...».

Mentrestant, es creava una comunitat que els seguia i que veia sentit a participar, que posava continguts de forma altruista i comunicava viatges, «bastanta gent que ja s'hi implicava de forma activa», afirma l'Auxi en recordar que abans de constituir-se van fer una preassemblea, el maig de 2019, al poble de Fullella, Lleida, definint els estatuts, els rols, el web. 50 persones decidien crear així la cooperativa integral sense afany de lucre, de treball, de consum i amb socis col·laboradors,

Auxi i Manu a l'Espai La InnoBAhora.

que avui ja són: 4 de treball, 35 de consum (viatgeres, usuàries) i 56 col·laborades dels pobles que ofereixen els serveis.

Una arrencada espectacular, perquè el web, la plataforma digital, funciona només des del 12 d'octubre passat, «i encara estem en fase de test i pujar experiències però encara (inici de desembre) no hem fet el llançament», alerta l'Auxi en informar de la realització d'un micromecenatge.

“

«La idea de la plataforma, espai-eina de fàcil accés i ús on trobar-se els agents, els sorgí de forma natural a aquests dos joves mil·lennistes.»

AUXI PINERO

Web amb codi obert, gestionat per Javi Guisado, programador web, i soci treballador, des de Sevilla, on també hi viu l'altra sòcia treballadora, l'Ana Galindo, dissenyadora gràfica. A més de la cooperativa Labcoop, que els ha acompanyat des de l'inici, comptaren amb suport de femProcomuns, Holon (experiència d'usuari), Facto (consultoria jurídica), Calidoscoop, Col·lectiu Ronda i Arç assegurances.

El web és una eina fonamental del projecte, l'espai i entorn de comunicació, posada en comú, debat i decisió: «La complexitat de la cooperativa, la varietat de sòcies i de territori necessita trobar-se per decidir en assemblea, on tothom hi sigui», argumenta l'Auxi.

És molt interessant la participació de la gent dels pobles, la majoria són productors locals, ofereixen experiències, activitats en ramaderia, artesania, natura, guies interpretades, artístiques, històriques... En alguns casos, s'assessora a l'hora d'imaginar i crear noves experiències. «Hem anat pensant i creant el projecte entre tots, mantenim i creem relacions de tota mena: personal, amistat-laboral, usuàries i proveïdor de serveis entre altres», comenta en Manu amb entusiasme.

Benalauria a la Serranía de Ronda (Màlaga).

Vanwoow col·labora en projectes d'economia social i solidària (ESS) en diferents pobles, per més que, de fet, «tots els productors que coneixem als pobles fan ESS, comerç de proximitat, comparteixen l'objectiu social, promouen la dinamització del poble, «fan ESS encara que no posin el cartell», emfasitza.

El Manu i l'Auxi no tenien res en començar. La subvenció del projecte Singulares (més de 100.000 euros) va ser clau. Però van tirar de fons propis també, i capitalització de l'atur, a més de complementar amb mitges

jornades i hores en altres feines. No han hagut de demanar cap préstec, «hem tingut molta sort, les circumstàncies han combinat», diu en Manu, i no tenen cap deute. Ara, el negoci ja va funcionant amb els ingressos de les experiències, tant d'usuàries com de col·laboradores, a més dels acords de promoció amb entitats, principalment ajuntaments i consells comarcals.

Amb un pensament de canvi econòmic i social d'origen, la cooperativa establí la dedicació dels excedents que es poguessin produir per invertir en projectes contra el despoblament rural, on sigui la comunitat qui decideixi els projectes. Els socis col·laboradors han de complir almenys 3 dels criteris, entre els quals la igualtat de gènere i el comerç just.

Tenen pla sostenibilitat que obliga a revertir positivament l'emissió de carboni dels vehicles, fent activitats amb tota la comunitat. Al web es publicarà la petjada ecològica dels viatges, i durant l'any es faran activitats de compensació. «Al temps, es fomenta la compra en despatx, de proximitat, cosa relativament fàcil, ja que normalment la gent prefereix comprar a les productores locals», declara l'Auxi.

“**«Tenen pla sostenibilitat per revertir l'emissió de carboni, i d'activitats amb la comunitat. Al web es publicarà la petjada ecològica.»**

«En un país que
valgui la pena el
cooperativisme ha
de tenir més pes.»

Oriol Amat

SARA BLÁZQUEZ

Un personatge històric que voldries conèixer: El president Macià.

Una lectura imprescindible: *Gog*, de Giovanni Papini

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: Ramon Aymerich (@raymerichp).

No podries viure sense: la família

Encara tens pendent: aconseguir que els fills estiguin ben encarrilats.

El cooperativisme és...
imprescindible.

Oriol Amat (Barcelona, 1957) és catedràtic d'Economia Financera i Comptabilitat de la Universitat Pompeu Fabra, d'on també és degà de la Barcelona School of Management. Vicedegà del Col·legi d'Economistes de Catalunya, és una de les veus del món econòmic més escoltades entre el sobiranisme i també s'ha mostrat en diverses ocasions proper als postulats de l'economia social.

Josep Comajóan
@jcomajóan

66

«En els pitjors anys de la crisi, les cooperatives van crear llocs de treball i la resta d'economia en va destruir, són una bona eina per generar ocupació.»

Al món cooperatiu ens agrada dir que les cooperatives són més resilientes als embats de les crisis econòmiques, i que han resistit millor per exemple l'última crisi. Realment tens la sensació que és així, i si ho fos, a quins motius ho atribueixes?

Realment és així. En la darrera crisi econòmica, de la qual encara queden algunes conseqüències, s'ha demostrat que en l'economia social i la banca ètica les caigudes de beneficis i els acomiadaments no han estat tan importants, i les taxes de supervivència han estat més elevades. De causes, n'hi poden haver diverses. En estar més enfocades a les persones, certes mesures que requereixen flexibilitat han estat possibles a les cooperatives, i a altres empreses, no. I posaré d'exemple Fagor, una cooperativa que al final no va anar bé, però que va resistir molt. Fagor va tenir problemes molt al principi i competidors seus ja van desaparèixer ràpidament. Fagor va resistir uns anys més. Per què? Perquè en comptes d'acomiar una part de la gent, tota la plantilla es va reduir la retribució de forma proporcional. Això va permetre no acomiar gent. També van resistir més perquè, durant uns anys, unes cooperatives s'ajudaven a les altres. Una altra explicació és que l'economia social és menys especulativa. Per exemple, en el cas dels bancs, en els anys d'expansió, prenen molts riscos, fan operacions més especulatives, que quan hi ha caigudes dels mercats els fan empitjorar molt les rendibilitats. La banca amb valors no fa aquestes operacions i per tant quan el mercat va cap a baix no se'n ressent tant.

L'economia social i cooperativa és a hores d'ara una alternativa real a la capitalista?

El cooperativisme, segons els països, representa aproximadament, en funció

de com ho mesuris, entre el 5 i el 8 per cent de l'economia. No està malament. En determinats sectors és una alternativa claríssima. Si mirem per exemple el grup Clade, hi tens un seguit d'empreses líders en el seu sectors, en cooperativisme de consum, de treball, etc., i són empreses exemplars. Ara bé, som en un món, especialment en el nostre país, on els nens i les nenes des de petits el que veuen a l'escola, a les pel·lícules, als mitjans de comunicació, no és un món cooperatiu, és un món amb uns altres valors. No estic segur si de 20-30 anys cap aquí l'egoisme ha millorat o empitjorat. Recordo un estudi que deia que de cada 100 persones, n'hi ha 30 que els interessa l'economia social i volen consumir producte de proximitat o volen tenir el compte en un banc amb valors. Però després hi ha al voltant d'un 70 % de la població que ni és el seu tema ni saben que existeix.

Mentre el puntal de l'economia social siguin els seus valors, els principis cooperatius, però sigui minoritària i no molesti més del compte a l'economia convencional, aquesta se la mirarà entre una certa simpatia o condescendència i un cert menysteniment?

Pels volums que té el cooperativisme, l'economia més convencional mercantil no ho té massa en compte. Hi pot haver àmbits on sí que es vegi com una petita amenaça. Com quan hi ha convocatòries d'administracions públiques on les empreses d'economia social tenen més fàcil aconseguir aquell contracte públic, potser hi ha qui pot veure-ho com una amenaça. Però en el conjunt no ho veig.

Parlem de la generació d'ocupació. El cooperativisme no és una opció real i molt vàlida?

En els pitjors anys de la crisi, entre 2008 i 2013, les cooperatives van crear ocupació i la resta d'economia en va destruir. En aquests anys, les cooperatives van augmentar en nombre, se'n van morir menys i van crear més ocupació. Per tant, està clar: l'economia social és una bona eina per generar ocupació.

Tens publicacions sobre l'evolució de cooperatives d'alt creixement respecte altres tipus d'empreses similars no cooperatives. En què es distingeixen les cooperatives de la resta?

Les cooperatives d'alt creixement s'assemblen molt a les empreses mercantils d'alt creixement. Hi ha petites diferències. Per exemple, hi ha una cooperativa molt coneguda que fa iogurts. Hi ha hagut anys que ha estat d'alt creixement. En què es diferencia aquesta cooperativa d'una empresa d'alt creixement convencional? Si preguntem als consumidors d'aquesta cooperativa per què compren el seus productes, ens diran que els iogurts són els més bons, però a més hi ha tot un component social que fa que l'empresa tingui un atractiu especial. Si demà aquesta cooperativa digués: ens ha comprat una multinacional nord-americana i a partir d'ara deixarem d'ajudar aquestes persones que necessiten unes ajudes, diria que el dia següent els baixaran les vendes. Per tant, tenen un component social que els dona un plus i un avantatge competitiu. Per la resta, són bastant similars, són cooperatives molt innovadores, tenen una estratègia financera prudent i vigilen molt el volum de deutes. On també hi ha diferències és en la política de recursos humans. Normalment les empreses convencionals d'alt creixement acostumen a tenir un ventall salarial molt ampli entre la persones que cobra més i la que cobra menys. Pots trobar relacions d'1 a 100. En les cooperatives, el ventall salarial sol anar d'1 a 5, 1 a 7, 1 a 9...

I les finances ètiques les veus com una alternativa real que poden arribar a inquietar les grans companyies?

És una alternativa. Però el volum és molt petit. Els clients volen servei, i en molts casos es valora tenir una oficina a prop. La presència al territori de la banca cooperativa i amb valors és molt petita. Ara bé, el món financer està canviant tant, que ara estan sortint empreses no precisament grans que ofereixen determinats serveis concrets a través d'aplicacions, i sobretot la gent jove s'hi està abocant, i això sí que està afectant la banca convencional. En el món bancari s'estan

SARA BLÁZQUEZ

Oriol Amat durant l'entrevista.

produint molts canvis i no crec que ningú tingui clar quin serà el futur.

A les escoles de negocis i a les facultats s'explica suficientment el cooperativisme com una opció més, com una alternativa real?

Jo puc parlar de la Pompeu. I més concretament de la Barcelona School Management, on fem els màsters i postgraus professionalitzadors de la Pompeu. Aquí en molts programes es veuen casos de cooperativisme com a una bona opció i una pota important de l'economia. Aquí fem casos i estudiem des de la cooperativa de iogurts al banc amb valors o una consultora en temes mediambientals que és cooperativa. Potser hi ha institucions on no hi ha la sensibilitat suficient sobre el tema i s'ha de millorar, tot i que si mirem 10 o 20 anys enrere, avui estem millor. Però encara queda molt per fer.

Quin paper hauria de jugar el cooperativisme en la construcció de sobirania, i de la sobirania nacional en concret?

Un país que valgui la pena necessita molts canvis respecte al país actual. Fins i tot abans d'arribar al cooperativisme. Per exemple, necessita un sector públic eficient. Tendim a dir que la culpa és de fora, però els recursos i les competències

“
«No és el mateix que una de cada tres botigues sigui cooperativa que la relació sigui tan baixa com al nostre país.»

es que tenim es podrien gestionar molt millor. Hi ha moltes administracions públiques amb tràmits que en altres països es fan en un segon i aquí t'ho fan molt complex. Anant al cooperativisme, un país que valgui la pena ha de tenir un cooperativisme amb un pes més elevat. Pensant en els països nòrdics, allà el cooperativisme de consum, que aquí s'ha reduït molt, té un pes important de l'economia, pel voltant del 25-30 % de l'economia. No és el mateix que una de cada tres botigues sigui cooperativa que la relació sigui tan baixa com al nostre país. Per tant, en un país que valgui la pena el cooperativisme ha de tenir més pes, perquè és una part de l'economia on el benefici econòmic és un mitjà, no un fi. És bo que en una part de l'economia els objectius finals siguin uns altres. Que ha d'aconseguir excedent, perquè si no, no pot invertir, però que no sigui l'objectiu prioritari. No és el mateix una empresa on l'objectiu final és el benefici que quan és el benestar de les persones. Les decisions que s'hi prenen són totalment diferents. Per tant, sense entrar en el tema polític, un país millor una de les coses que necessita és més pes de l'economia social.

Josep Edo Puertas
Economista

EL FANTASMA DE ROCHDALE AL PAÍS DELS BOTIGUERS

En aquesta mateixa pàgina, tretze dels trenta-quatre fundadors de la Cooperativa de Rochdale. La foto va ser feta el 1865 més de vint anys després de la fundació de la cooperativa quan els que havien estat joves entusiastes militants del cooperativisme obrer ja rondaven la seixantena.

A la pàgina anterior: Flockton co-operative. Londres. Arxiu Fons P. Josep Edo

L'any 1978, pocs mesos després que es constituís el Consell executiu de la Generalitat, presidit per Josep Tarradellas, es creà el Consell de la Cooperació amb l'objectiu de restituir les antigues institucions cooperativistes que havien funcionat abans de la guerra. Al front d'aquest Consell, Tarradellas va nomenar Andreu Cortines¹, que l'any 1936 era un jove cooperativista, president de les Joventuts Cooperativistes, director del setmanari *Tremp* i militant del POUM. Cortines durant l'exili havia estat membre de la Resistència amb el SOE² i finalment col·laborador de Tarradellas en la reduïdíssima estructura de la Generalitat a l'exili.

Cortines era un bon coneixedor del cooperativisme. L'any 1945, com a militant cooperativista i activista del POUM, va viatjar a Londres per explicar la realitat catalana i establir contactes amb el moviment cooperativista anglès. Els resultats, però, varen ser escassos, i dificultats burocràtiques el van obligar a tornar a França sense haver assolit els objectius que s'havia proposat.

Per això no és sorprenent que l'any 1979, poc després d'assumir la vicepresidència del Consell de la Cooperació, es plantejés el vell projecte d'establir relacions amb el moviment cooperatiu britànic, que sens dubte era el més important d'Europa. Volia començar la seva tasca justament pel lloc on l'havia deixat l'any 1946 i anar a Rochdale, viatge que les autoritats angleses no li van autoritzar fer en aquell moment.

Per això el 15 de febrer de 1980 viatjà a Anglaterra en una visita de dues setmanes. A la seva arribada el va rebre Laurie Pavitt, parlamentari i membre del Co-operative Party, a qui havia conegut durant la seva primera estada a Londres quan Pavitt era secretari de la British Federation of Young Co-operators. Amb ell va passar els primers dies, rememorant els vells temps i comentant la situació política d'Espanya i Catalunya. Després va visitar vells coneguts i va establir contactes amb els responsables de l'ACF³. L'entrevista més destacada va ser la que va tenir amb el seu secretari general W.P. Watkins. D'aquesta reunió Cortines en destaca tres aspectes que

Meco Century House, Manchester.

Watkins li va remarcar que tingués en compte a l'hora de reestructurar el nou cooperativisme a Catalunya:

1. Estructurar el moviment cooperatiu a l'entorn de cooperatives comarcals, amb diferents punts de venda.
2. Fer visible la imatge cooperativa com a element diferenciador d'altres ofertes.
3. Estendre la cooperació més enllà dels àmbits tradicionals de l'alimentació i la neteja.⁴

En va prendre nota, però sembla que no va apreciar suficientment que, igual que els Pioners de Rochdale, Watkins posava l'èmfasi en les practiques comercials, no en els principis.

Quan ja s'apropava el final del viatge va comentar a Pavitt, el seu desig de visitar

Rochdale. La tradicional *politesse* del anglesos devia salvar la situació, però de bon segur que a Pavitt se li van posar els ulls com a plats. Rochdale? A Rochdale no hi havia res, tret d'un projecte de museu que potser aquell mateix any s'inauguraria!

La cooperativa dels Pioners, que ja havia canviat de seu el 1867, havia estat absorbida per l'Oldham⁵ Equitable Co-operative feia poc més de dos anys. Des d'aleshores els Pioners van anar canviant de nom i localització (Pioneers des de 1976, Norwest Pioneers amb seu a Wythenshawe a partir de 1982... fins que al 2007 es va integrar definitivament en el Co-operative Group de Manchester).

Pavitt va organitzar el viatge, i va deixar que fos el seu amic el que veiés la realitat del cooperativisme britànic per ell mateix,

mentre desitjava que no es sentís defraudat per la discreta ombra que quedava a Rochdale de l'experiència dels Pioners.

Quan Cortines va arribar a Manchester, l'esperava Ray Spencer, cap de relacions públiques de CWS⁶. Tot un indicatiu de la realitat del cooperativisme amb que es trobaria els dies següents. Sense gaires prolegòmens s'entrevistà amb alts directius d'organismes i empreses cooperatives: la Co-operative Union, la Co-operative Insurance Society, etc. i finalment visità la New Century House, on tingué una reunió amb Artur Sugden, president del Co-op Bank i de la CWS, i amb Mr L. Lee, director general del Co-op Bank.

Davant seu tenia el resultat econòmic i institucional del que simbòlicament havia començat feia més de cent anys a Rochdale. La CWS i el Co-op Bank eren la realitat actual de l'experiència iniciada pels Pioners. El seu esperit estava a la New Century House. Allà es feia evident que els Pioners havien canviat no tan sols els anteriors models cooperatius owenians, sinó que amb ells s'havia iniciat un moviment que havia contribuït de forma rellevant a estructurar el comerç minorista del Regne Unit.

Des dels seus inicis, la societat cooperativa dels Pioners s'havia estructurat sobre la base de la solidesa financera i la creació d'un comerç cooperatiu a l'engròs, que si bé tenia múltiples precedents endegats en dècades anteriors, especialment en la de 1830, havien estat fallits. Aquesta vegada, però, l'intent es basava en dues experiències de producció i distribució molt més sòlides i solvents: la del Leeds Corn Mill de 1847 i la del Rochdale Corn Mill de 1850.

Un canvi legislatiu de 1852 va permetre que immediatament es pogués constituir la CWS i començar a produir, processar i distribuir productes a un gran nombre de petites i mitjanes cooperatives. Per poder-nos fer una idea de la magnitud i extensió que en pocs anys va assolir aquest projecte de distribució a l'engròs, només cal assenyalar que, el 1866, pocs anys després de la seva creació, ja tenia un magatzem de dipòsit de mantega a Irlanda, el 1876 havia instal·lat un dipòsit general de mercaderies a Nova York, el 1879 un de semblant a Rouen, un altre a Copenhagen el 1881 i finalment un a Hamburg el 1884. A això cal afegir que la CWS era propietària de la seva pròpia flota i de diverses fàbriques de productes alimentaris i de la llar. Sense cap mena de dubte, la CWS era amb diferència el més important majorista i importa-

dor d'aliments del Regne Unit⁷ i va ser una potència comercial de distribució de queviures durant molts anys. La creació de cadenes d'establiments i grans magatzems de venda al detall en què el moviment cooperatiu va tenir un protagonisme destacat, va ser un factor determinant en la configuració del comerç minorista del Regne Unit i en especial d'Anglaterra.

Tot això ja se li havia fet palès a Cortines, quan els seus amfitrions, van atendre la seva petició de visitar la antiga casa de Toad Lane, seu de la primera cooperativa dels Pioners de Rochdale. La casa que des del 1867 havia tingut diversos usos aliens al cooperativisme, havia estat comprada l'any 1930 pel moviment cooperatiu per instal·lar-hi un museu que aquell mateix any 1980 seria inaugurat. L'esperit dels Pioners no estava però, en aquell discretíssim «museu» de Tood Lane sinó a la New Century House, amb tot el que això implicava. En les notes de viatge Cortines comenta que «després d'haver estat reparada (la casa) l'han convertit en Museu [...] tot molt emotiu per a un cooperativista». Emoció indubtablement, però poc més que això.

A la seva tornada a Catalunya es posà a treballar en l'estructuració del moviment cooperatiu amb més preocupació pels aspectes burocràtics i organitzatius, que per l'estratègia econòmica d'un cooperativisme modern, oblidant els consells que Watkins li havia donat amb l'experiència de haver estat, feia pocs anys, qui creà les primeres botigues *self service* d'Anglaterra. Tot i les seves crisis, el

cooperativisme britànic encara aportava importants innovacions comercials.

L'Anglaterra que va visitar Cortines l'any vuitanta ja no era un país de botiguers com orgullosament s'autoqualificava⁸ en el segle XIX, i ho era molt menys que Catalunya aquells anys. Aquí l'estructura del petit comerç de proximitat es va mantenir molts més anys que al Regne Unit i els nostres cooperativistes van arribar tard per poder influir en l'estructura del mercat de distribució d'aliments. A finals de segle XIX, quan començà la implantació de les primeres cooperatives duradores, la xarxa de mercats municipals ja estava consolidada i abastia la majoria de barris i pobles importants i un comerç minorista professionalitzat s'havia assentat a l'entorn d'aquests mercats. El manteniment de la producció artesana d'alguns element bàsics d'alimentació (especialment del pa i làctics) tampoc va afavorir el creixement de les cooperatives com havia passat a Anglaterra on la panificació i la transformació dels productes làctics era fonamentalment industrial.

Per això no ens ha de sorprendre que al nostre país les cooperatives en molts casos tinguessin una activitat amb més pes en l'àmbit social i cultural que en el comercial i que els èxits s'apreciïn més en la seva activitat de socialització de la classe obrera que en el de la distribució del productes bàsics d'alimentació⁹.

Tampoc s'havien difós amb els anomenats principis de Rochdale, els criteris d'actuació comercial de cooperativisme britànic i el principis s'havien pres com

a un cos teòric alternatiu per arribar a una transformació social del capitalisme. Això donava als principis (que significativament en la primera versió de 1860, a la que van seguir més de set versions diferents en extensió i contingut, se'ls anomenava «Rochdale practices»¹⁰) una interpretació contradictòria entre els objectius que predicaven i la pràctica difusa que interpretaven i aplicaven les cooperatives. La lectura que feien, anacrònicament, la basaven en una interpretació de principis associatius, no econòmics i comercials, com s'havia fet i aplicat al Regne Unit des de les primeres formulacions.

A casa nostra, els principis dels Pioners eren i han seguit sent un conjunt de conceptes eteris que en poc han contribuït al creixement del cooperativisme en la pràctica. La crítica d'aquests principis¹¹ i la formulació de nous criteris ètics i també comercials per al nou cooperativisme d'avui és una necessitat urgent i inajornable. No estem als inicis del capitalisme industrial, la societat actual planteja problemes impensables durant el segle XIX i fins i tot el XX. Seguir una tradició històrica, mal interpretada, pot tenir molt de romàntic però és escassament pràctic. Rochdale, almenys ara i aquí, és *el fantasma al país dels botiguers* que mai van ser al Regne Unit. És hora ja potser, de començar a plantejar-se una reflexió i un canvi orientat a la definició d'unes noves pràctiques cooperatives adequades a la realitat d'avui que permetin mantenir vives i viables les noves cooperatives que s'estan creant. En definitiva per avançar vers un cooperativisme eficaç, competitiu i transformador.

1. EDO PUERTAS, Josep (2015): *Andreu Cortines Jaumot: cooperativisme i llibertat nacional*. Valls (Tarragona) Cosetània edicions
2. SOE: Special Operations Executive
3. ACI: Aliança Cooperativa Internacional fundada el 1895 com a portaveu i impulsora de la cooperació arreu del món.
4. CORTINES JAUMOT, Andreu: *Raport de les meves converses amb el Moviment Cooperatiu d'Anglaterra i amb l'A.C.I.*, Barcelona: Fundació Roca Galès.
5. Oldham: ciutat propera a Rochdale, situada les dues dins de l'àrea del Gran Manchester i de dimensió semblant. La cooperativa d'Oldham com la de Rochdale sempre havien estat molt més petites que les de Leeds, Birmingham o Liverpool. que en tenien més de 200.000 socis.
6. CWS: Co-operative Wholesale Society: Societat Cooperativa de venda a l'engròs.
7. JEFFERYS, James B. (1954): *Retail Trading in Britain: 1850-1950* Londres: Cambridge University Press
8. *A Nation of shopkeepers: Five centuries of British Retailing*, de John Benson & Laura Ugolini (eds.) London: Tauris & Co. Ltd.
9. Hi ha molts factors a analitzar sobre les causes de les dificultats de creixement de les cooperatives, però a tall d'exemple és especialment significatiu que les dones no tan sols tenien de forma general una participació molt limitada en la vida social, sinó que sorprenentment no hi ha constància que ni tan sols participessin en les comissions de compres de les cooperatives. Aquest fet esbiaixava el contingut de les comandes envers productes de consum clarament masculí, que no afegia cap incentiu per afavorir les vendes ni a la implantació comercial.
10. L'única d'aquestes pràctiques que apareixia conceptualment com a principi era la de «un home, un vot» que cal situar en el context històric en què el chartisme, moviment proper al cooperativisme, que lluitava per assolir el dret de vot en l'àmbit polític. Paradoxalment aquest principi el que més problemes teòrics i organitzatius han plantejat fins al dia d'avui, sobretot a les mitjanes i grans cooperatives.
11. El treball recent de Georgina Rosell, premi Aracoop 2017 sobre les tensions ideològiques del cooperativisme, pot servir d'exemple.

El projecte Acollim.coop treballa en una estratègia integral del cooperativisme per a l'acollida dels joves migrants no acompanyats a Catalunya.

Ariadna Alonso
LabCoop

Joan Segarra
Sectorial d'Iniciativa Social de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya

RESPOSTA GLOBAL DEL CO

Una iniciativa propositiva

La Sectorial d'Iniciativa Social de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya agrupa 165 cooperatives que des de la diversitat d'àmbits d'intervenció, dimensions i trajectòries, comparteixen un model de gestió basat en el sense afany de lucre i un sector d'activitat centrat en els serveis d'atenció a les persones. Aquest treball compartit, que aquest any ha celebrat els vint-i-cinc anys de recorregut, ha recollit durant tot aquest temps un bon seguit d'experiències d'intercooperació i de projectes de col·laboració impulsats per la sectorial per donar resposta a les necessitats de les cooperatives i dels col·lectius de persones ateses.

És en aquesta tradició que s'emmarca la iniciativa «Resposta global del cooperativisme davant l'arribada d'adolescents i joves no acompanyats». A finals de 2018 s'anunciava la posada en marxa d'aquest projecte, que té com a objectiu millorar la integració social i laboral dels menors, especialment quan arriben a la majoria d'edat i surten del sistema de protecció a la infància i adolescència, sense obviar la resposta immediata a l'arribada en forma de centres d'acollida.

Cal recordar en aquest sentit, que hi ha un seguit de cooperatives d'iniciativa social que acrediten una llarga trajectòria en la gestió de centres i pisos per a infants i joves del sistema de protecció de menors. Comptem així amb l'expertesa per fer una

primera aproximació de cooperatives com Eduvic, Suara, Gedi, ISOM, Drecera, Actua o AEMA.

Una realitat d'ara que no és nova

L'arribada de joves migrants no acompanyats és un repte per a la societat catalana i per a les administracions públiques des del moment que aquest menors i joves van començar a arribar, ara fa quasi bé 25 anys. El primer «MENA» està documentat al 1993 (Quiroga, Alonso, Soria, 2010). La migració de joves no acompanyats és, també, d'abast europeu i és un fenomen transnacional i global: canvien els orígens, canvien els noms del país d'acollida, però les motivacions són molt similars i impacten en les trajectòries biogràfiques dels joves: motivacions econòmiques, millora de les expectatives socials i culturals, fugida de conflictes bèl·lics o persecució per motius polítics, ètnics o religiosos, o bé fugida d'una situació familiar de conflicte important.

Tot i ser un fenomen que ve de fa anys, entre el 2017 i el 2018 es va produir un punt d'inflexió per l'increment exponencial d'arribades i pel col·lapse que va provocar en els sistemes d'acollida i protecció de les administracions públiques. Davant aquesta realitat, les cooperatives de la sectorial van decidir fer un pas endavant.

Reunió de la presentació del projecte Acollim.

COOPERATIVISME

El cooperativisme en l'acollida

El cooperativisme i l'economia social i solidària es caracteritzen per un conjunt de característiques i uns valors socials inherents a la seva forma jurídica i activitat, com la promoció de les relacions d'intercooperació, la facilitat de la multiactivitat empresarial i d'interès i el treball per la comunitat, entre molts d'altres, que situen al cooperativisme com un agent que pot i vol esdevenir un interlocutor actiu en les respostes articulades en l'acollida d'aquesta població.

A partir d'aquestes premisses, la Sectorial d'Iniciativa Social es proposa elaborar una resposta des del cooperativisme envers la inclusió sociolaboral dels menors que migren sols a Catalunya; una estratègia pròpia davant les administracions públiques corresponents, en tant que compromís i capacitat d'actuació del cooperativisme, més enllà de les cooperatives d'iniciativa social que ja hi treballen. Per això encarrega a LabCoop, cooperativa de segon grau que acull, forma i impulsa projectes innovadors dins de l'ecosistema cooperatiu i experta en aquest tipus de processos, l'acompanyament en el disseny d'una estratègia per a la inclusió sociolaboral de menors migrants no acompanyats (MMNA). Pretenem analitzar les oportunitats, les respostes i les sinergies que el cooperativisme, de manera conjunta i global, des de les seves diferents branques i famílies, pot generar en aquest terreny, obtenint com a resultat un model integral que

doni resposta a les necessitats d'urgència i prioritàries en l'acollida d'aquest col·lectiu. Quines poden ser les estratègies que el cooperativisme pot articular en l'acollida integral dels joves migrants? Què podem fer en àmbits com l'habitatge, l'ocupació i la inserció socioprofessional, la salut, la cohesió social o la protecció dels drets de ciutadania, entre d'altres?

L'«Acollim.coop. Estratègia integral del cooperativisme per a l'acollida dels joves migrants no acompanyats a Catalunya (2018-2021)» és la materialització d'una estratègia pròpia davant les administracions públiques corresponents, com a compromís i capacitat d'actuació del cooperativisme, més enllà de les cooperatives d'iniciativa social que ja treballen en l'acollida als menors migrants no acompanyats. Una estratègia que també posa l'accent en com s'està dissenyant la construcció i l'elaboració del nucli de la qual s'està definint de forma col·laborativa, integrant i amb la participació i buscant els consensos del màxim de cooperatives, no només les d'iniciativa social.

Molts seran els reptes als quals haurem de donar resposta. El primer, ser capaços d'aconseguir projectes reals que estiguin formats pel màxim de cooperatives d'objectes d'intervenció molt diferents, de sectors productius diferenciats i de tipologies diverses. El segon repte al qual ens hem d'enfrontar és com ser capaços d'esdevenir una alternativa real perquè el conjunt de joves migrants puguin satisfer les seves necessitats, sobretot,

de treball i d'habitatge des de la perspectiva de l'assumpció de drets allunyats d'una mirada assistencialista, adoptant la perspectiva intercultural i antiracista. Tanmateix, posicionant-nos com una praxi de responsabilitat i professionalitat empresarial al costat de les persones que sigui capaç de lluitar contra la precarietat laboral com a cooperatives. En tercer lloc, un repte vinculat al finançament, sabent que l'ESS pot fer del poc molt, però també sent realistes amb el fet que només amb finançaments combinats intercooperatius podrem fer realitat una estratègia d'aquesta envergadura. Per últim, i potser el més difícil, com incorporar la participació real dels mateixos joves i protagonistes de l'acció en la mateixa definició de l'Acol·lim. coop en primer lloc, i, en segon, en la seva execució des de la cogovernança que es desplegarà.

Les cooperatives s'estan diversificant, generant ocupabilitat i presentant estructures i unes pautes de funcionament pròpies, un fet que juntament amb la seva capacitat d'adaptabilitat, els permet constituir-se com un actor molt propici a la innovació i a la hibridació per fer front a aquest escenari de crisi estructural i capitalisme inhumà. Les cooperatives som punta de llança davant els grans reptes socials i l'estratègia Acol·lim.coop pot ser l'exemple pràctic de com desenvolupar-ho en l'acollida de joves migrants no acompanyats a Catalunya.

Una acollida arrelada a la comunitat

La dimensió comunitària en el cooperativisme el travessa en totes les seves dimensions, cosa que permet que es pugui apostar per articular una acollida arrelada a la comunitat que reben els i les joves, una acollida que també considera la comunitat receptora per treballar plegats la inclusió social, aprofitant el valor de la diversitat i la complementaritat que aquest fenomen pot aportar.

Com que l'economia social i solidària és un moviment compromès amb la solidaritat i la justícia social que lluita contra les desigualtats socials, i, alhora, presenta una base social àmplia, dinàmica i amb un sòlid component de compromís social, afavoreix que el cooperativisme pugui esdevenir aquest agent polític de canvi i transformació en la mirada envers aquests joves i

en el fet d'impulsar estratègies per implicar la participació activa de la societat organitzada en l'acollida, a més d'incidir com a actor polític fort i articulador per denunciar la vulneració de drets de ciutadania i els entrebancs que en dificulten l'acomodament a l'actual marc legal, sobretot a la Llei d'estrangeria. Ens ofereix l'oportunitat de donar una resposta a un problema social abordant la integralitat i la complementaritat de formes jurídiques, de sectors productius i de models de governança, entre d'altres. També brinda la possibilitat que els encaixos d'aliances i d'intercooperació propiciïn que l'impacte no només afecti els col·lectius que s'hi integrin, sinó la ciutadania en general i se situï en el centre de les accions per mitjà de la sensibilització, el foment de la presa de consciència, la lluita contra l'estigmatització per contrarestar el relat de la por i la inseguretat, desmantellant els relats racistes i xenòfobs. En el camí que aquesta estratègia té per recórrer, s'ha de reforçar l'aposta per l'emprenedoria amb processos que consolidin una ciutadania organitzada, activa i garant de drets.

Un projecte a llarg termini

Estem parlant d'una proposta a mitjà i llarg termini, sent plenament conscients que el volum d'arribada de menors s'incrementarà durant aquest any i els propers. Per això seguirem treballant la immediatesa des de les cooperatives expertes, teixint aliances amb les altres entitats del tercer sector social que estan treballant per fer front a la situació. Però la definició d'un model d'acollida i acompanyament consolidat demanarà el temps necessari per bastir-ne uns fonaments sòlids.

Si l'economia social i solidària funciona com un laboratori viu d'innovació social i la fortalesa i el sentit de les cooperatives i les cooperativistes és «articular d'una manera justa persona, cooperativa i societat» (Garcia J., 2017) ens hem d'esforçar perquè aquesta estratègia integral funcioni, garantir-ne els drets de ciutadania i creure'ns que tenim la capacitat no només d'esdevenir un país de destí, sinó un país d'acollida on aquests infants i joves puguin créixer i dur a terme el seus projecte de vida i, com tantes vegades ens han reclamat, fer-ho acompanyats i no sols ni soles.

Alternatives per a l'emergència climàtica

Mar Masip

Centre de Documentació Cooperativa
@rocagales

El ritme accelerat a què estem acostumats a viure i a bregar la nostra quotidianitat, immersa en un bombardeig constant d'informacions, canvis, transformacions i innovacions de tot tipus; difícilment ens permet aturar-nos i ser conscient del present en el qual vivim. Això és precisament el que et convida a fer el nou número de la col·lecció «Eines»; sota el títol *La transició de les renovables*, s'hi troba un oasi on parar i reflexionar sobre l'estat d'excepció d'emergència climàtica en el qual estem immersos; a més del nostre paper i participació en la reproducció de les seves dinàmiques al consumir –i explotar– energies i recursos finits. Però aquesta publicació no es deté a interpel·lar al lector perquè prengui consciència dels malbarataments energètics, ni en el típic discurs que posa sobre la taula el reguitzell d'alternatives possibles a la situació actual; sinó que va més enllà, apostant per la defensa d'un model on es produeixi i es consumeixi des de la necessitat, i no pels designis

especulatiu dels lobbys que actualment monopolitzen el sector energètic. Proposa que aquest model ha d'anar acompanyat de nous valors, que tinguin en compte el llegat que deixem a les generacions futures, que distribueixi equitativament els recursos, que no malbarati els excedents, etc. I que totes aquestes accions, qui les hauria de dur a terme, són els mateixos consumidors energètics; és a dir, la ciutadania en tota la seva pluralitat i complexitat. Però, tal com s'exposa, la implicació popular suposa la confluència equilibrada i l'articulació de tres formes de tractar l'energia: la seva captació per a usos propis, la captació per a usos col·lectius i l'emmagatzematge; les quals –sota pràctiques autònomes controlades de forma pública– propicia la configuració d'una consciència social, que afavoreixen la prioritització i utilització de noves formes de concebre el consum i la producció energètica. En resum, que es decanten per l'establiment d'un nou model que es basi en la sobirania energètica.

LA TRANSICIÓ A LES RENOVABLES

XES – Pol·len edicions, 2019

Col. «Eines» núm. 4

ISBN: 9-788416-828630

15 X 12 cm.

132 pàg.

Aquest llibre el trobareu
al Centre de Documentació
Cooperativa de la Fundació
Roca Galès

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

COOPERATIVISME I EL PODER TRANSFORMADOR DE L'EDUCACIÓ

Daniel Jover Torresgrosa
Educador

Sempre he treballat en processos interdisciplinaris i amb equips multiprofessionals en els àmbits d'educació, ocupació i economia social. La formació és la meua predilecció. Crec en el poder transformador de l'educació, en la seva contribució decisiva per formar persones que aprenguin a pensar per elles mateixes pensant en els altres, a ser creatives i no resignades, a tenir esperit crític. L'educació revalida la seva importància ajudant-nos a ser ciutadans i ciutadanes lliures i responsables. Crec en la força de l'educació perquè totes les persones puguin desenvolupar el seu potencial d'intel·ligència i bondat. El do de la llibertat el vam expressar no solament en la nostra capacitat de dialogar i deliberar, sinó també de decidir i actuar.

He de reconèixer que el que val la pena ho he après fent-ho amb altres persones i duent-ho a la pràctica: l'experiència compartida, amb els seus errors i els seus encerts, unida a la curiositat com

la gran font d'inspiració, saviesa i aprenentatge permanent.

Cal ser crític amb cert «professionalisme» tecnocràtic que creu tenir solucions a tot abusant d'un poder tècnic suposadament infal·lible. Més que gremialisme endogàmic que ofereix receptes universals des de la superioritat que atorga el fals monopoli del saber, convé sempre aplicar el sentit comú, paciència, humilitat i saber escoltar les demandes reals.

L'obra i l'ofici cooperativista és més ric i suggeridor que no el «professionalisme» o el «treball»

Hi ha una diferència fonamental entre l'obra com a ofici creatiu i el treball. Etimològicament ve de *tripalium* («poltre de tortura»). Maledicció bíblica que és a la base dels sistemes d'explotació i dominació. El treball imposa condicions de penalitat i esgotament, és una situació de dependència i obligació servil; i és necessari en la lluita per la supervivència per a obtenir ingressos. Pot ser una

«condemna» a guanyar-se el pa amb la suor del front. Una manera d'anar fent en la vida sense acte-realització ni aportació substantiva socialment útil.

En canvi el treball creatiu i estimat com a obra d'art és molt diferent. Pot ser l'eix del projecte de vida. Una opció existencial. Els éssers humans no ens conformem a néixer per a «vegetar» o a ser com «mamífers» que es limiten a buscar la supervivència posant-se fora de perill dels depredadors... Practicant l'individualisme consumista, materialista o hedonista. O fent com l'estruç amagant el cap per no veure el perill... En realitat els éssers humans som els únics habitants de la Mare Terra que sabem que morirem. A tots ens arriba aquesta hora fatídica. I això és una cosa molt seriosa. Si fóssim plenament conscients d'aquesta realitat ontològica la nostra vida tindria un sentit més ple. Per què viure si morirem? És una pregunta que no admet evasives. Requereix una jovial radicalitat en la resposta. En el meu

cas és una aposta per la praxi de l'esperança nodrida per la confiança i l'amor solidari.

Les persones som éssers amb intel·ligència, bondat i responsabilitat que ens fem càrrec de determinades qüestions generals de tipus col·lectiu

Que complim el nostre deure de consciència per créixer en humanitat... perquè les condicions d'*in-humanitat* i *infra-humanitat* ens interpel·len. Una cosa és limitar-se a viure i una altra és «existir» amb plenitud i sentit. Tolstoi deia que «Tots pensen a canviar el món, però ningú pensa a canviar-se ell mateix». També hi ha una relació dialèctica entre conèixer i transformar.

Necessitem experimentar la transformació personal i social canviant el nostre entorn

La interrelació recíproca sempre és fecunda. També necessitem buscar

sentit a la nostra existència... i sobretot saber trobar-lo. Freqüentment comprovem que els nostres moments de més felicitat són aquells que ja no ens plantegem obsessivament la qüestió del sentit de la vida perfecta. Certament és necessari conèixer per transformar. Però freqüentment ocorre que la tasca de «conèixer» es limita a descriure els símptomes eludint les causes. No interessen les arrels ni les interrelacions dels perquè. Aquesta sofisticació a descriure l'obvi és àrdua i inacabable. I es converteix en la gran coartada per no transformar adoptant actituds acomodaticies pseudoerudites que s'inhibeixen de produir canvis. És en el procés de transformació que coneixem el millor perquè en el canvi es produeixen les innovacions que ens permeten un coneixement complet. En l'esforç per canviar la nostra vida també canviem el món i una humanitat fraterna serà realitat. Hem tingut la fortuna de conèixer gent que estima la

vida sent generosa i amable amb els qui l'envolten per sobre de la idea de felicitat absoluta sent felices d'aquesta manera i contagiant la seva alegria. Moltes teories abstractes ens allunyen de la vida i de les persones darrere d'una perfecció tècnica o filosòfica tancada. Ens sobren discursos i ens falta l'autèntica saviesa que solament dona la pràctica de la senzillesa i l'experiència de bondat i bé. Perquè les coses que realment importen i que cal aprendre per fer-les solament les aprenem fent-les a partir del gust i curiositat pel coneixement; amb la inspiració de l'amor i amistat. Perquè són poques les persones les paraules de les quals concorden amb la seva existència. Quan trobem coherència entre pensament i obra es produeix una de les meravelles més estranyes de la vida: el valor exemplar de persones que ens ajuden a tenir una causa digna per comprometre'ns. Sense valors ètics, esforç ni emulació no hi ha educació.

7 motius per fer hipopressius després d'un part

Leonor Palmero

Fisioterapeuta especialitzada en sòl pelvià
Cos cooperativa de salut
@COScooperativa

1. POSTURA

Durant l'embaràs, degut al creixement progressiu de l'úter i l'abdomen, es produeix també una modificació en la resta de la postura del cos de la dona. La posició de «l'eix i el centre de gravetat» canvia i, així, la posició i forma d'altres parts del cos: columna, pelvis, tòrax, sòl pelvià i la manera com estan disposades les vísceres abdominopèlviques (úter, bufeta, recte i intestins).

Aquest canvis poden continuar al post-part, provocant dolor lumbar, pèlvic, cervical, etc.

Amb els hipopressius es treballa la flexibilitat i tonificació dels músculs de la columna, l'abdomen i la pelvis per ajudar a prevenir aquests dolors i restablir la postura.

2. FAIXA ABDOMINAL

La faixa abdominal és la que pateix de manera directa la distensió durant l'embaràs, pel creixement de la panxa, i per la secreció d'hormones com progesterona, que augmenten la laxitud dels teixits tous (com la línia alba o el transvers).

Recuperar el to d'aquesta musculatura després del part és important, a part de per un motiu d'autoimatge que pot preocupar algunes dones després d'estar embarassades i parir; també des d'un punt de vista funcional, perquè aquesta musculatura té un rol molt important en el suport de les vísceres abdominals i pèlviques davant dels esforços del dia a dia, l'esport, la respiració i l'estabilitat de la columna i la pelvis.

Amb els hipopressius es treballa el to abdominal, es redueix el perímetre de la cintura i, junt amb d'altres exercicis i tècniques de fisioteràpia, pot ajudar a millorar les diàstasis abdominals (sempre que no existeixi una modificació estructural dels teixits, i siguin valorades abans de manera individual a cada dona per pautar el tractament).

3. SÒL PELVIÀ

L'augment del volum i la pressió abdominal, els canvis hormonals durant l'embaràs... i els espoderaments i possibles lesions perineals durant el part (esquinçaments o episiotomies, fórceps o altres instrumentalitzacions...), poden produir lesions i canvis als músculs del sòl pelvià.

Amb la gimnàstica abdominal hipopressiva es produeix una activació del sòl pelvià i una disminució de pressió a la pelvis.

Tot i així, és recomanable fer una valoració individual de fisioteràpia del sòl pelvià per valorar el seu estat i saber si estarien indicats i assegurar que es realitzen correctament, així com poder determinar quina seria la pauta més correcta de tractament.

4. FLUX SANGUINI I RETORN VENÓS

L'úter exerceix més pressió sobre els vasos sanguinis, hi ha un augment del volum sanguini i més retenció de líquid als teixits, cosa que a vegades pot provocar hemorroides, edemes o inflamació en cames i pelvis, aparició de varis, etc.

Amb els hipopressius es disminueix la pressió intraabdominal i intrapèlvica i això produeix un augment ràpid del flux sanguini i del retorn venós en pelvis i cames, disminuint i prevenint sensacions de pesadesa, disconfort o cansament.

5. GESTIÓ DE PRESSIONS ABDOMINALS AMB ELS ESFORÇOS

Cada vegada que fem esforços com riure, cridar, tossir, agafar pesos (en aquest cas, pes de la criatura...), augmenta la pressió intraabdominal (dins de l'abdomen). Aquest augment de pressió és molt diferent segons la persona: l'estat del diafragma toràcic (principal múscul de la respiració), la faixa abdominal, i fins la resistència de les vies respiratòries superiors (el nas, la boca, els llavis...), durant la inspiració i espiració.

Amb el treball del diafragma, l'abdomen i el sòl pelvià, podem aconseguir una millor gestió de pressions en el dia a dia, prevenint prolapses vaginals (descens d'òrgans pèlvics), incontinències d'esforç, dolor, etc.

6. FUNCIO SEXUAL

Després d'un embaràs i un part és freqüent que hi hagi canvis en la sexualitat, conseqüència de factors molt diversos: canvis en el ritme del dia a dia, cansament, hormones, possibles lesions perineals, sequedat, menys lubricació, obertura de la vagina, congestió de la pelvis, distensió dels músculs del sòl pelvià, i tots els canvis físics de la resta del cos. Pot haver-hi menys desig, disminució de la sensibilitat, plaer i facilitat per gaudir i tenir un orgasme, i/o tenir dolor amb les relacions sexuals.

Quan hi ha canvis a l'esfera sexual, o per prevenir-los, a part de fer-nos servir de diferents tècniques (de fisioteràpia i d'altres disciplines, segons el cas), amb els hipopressius es poden obtenir beneficis físics i emocionals, per tots els punts esmentats anteriorment: millorem la postura, la musculatura abdominal i del sòl pelvià, i augmentem el flux sanguini i pèlvic afavorint la descongestió de la nostra pelvis.

7. CONÈIXER, RETROBAR-SE I TREBALLAR EL COS

Després d'un embaràs i un part es poden experimentar aquestes sensacions físiques esmentades, contradictòries amb la nova etapa que es viu com a mare i rebuda del nadó. Practicar activitat física després del part ens ajuda a disminuir l'estrès, i, per tots els punts esmentats abans (treball muscular i de la postura), ajuda a retrobar-nos amb el cos, a conèixer com el podem treballar, a prendre consciència del seu estat, connectar, millorar i restablir les seves funcions, i donar-li així motivació, confiança, cura i seguretat.

DEAN, JODIE «Necessitem camarades» a *Catarsi*. <https://catarsimagazin.cat/necessitem-camarades/>

Entre camarades i paràsits

Mar Masip
Centre de Documentació
@rocagales

Aquest mes l'article «Necessitem camarades» de Jodie Dean, traduït per l'Entrellat, SCCL, i publicat pel magazín *Catarsi* en la seva web ha gaudit d'un notable èxit a les xarxes. L'autora hi apel·la a la necessitat d'abandonar les dinàmiques individualistes i individualitzadores per apostar pel treball col·lectiu, per adquirir de forma conjunta la responsabilitat mútua d'emprendre un objectiu compartit, un projecte comú que doni resposta a les necessitats individuals i grupals; que es basi en la solidaritat. L'autora també apel·la a la necessitat que aquest projecte comú estigui dotat d'uns principis i uns objectius que siguin acceptats i assolits pel col·lectiu i que s'actui de forma homogènia en pro del bé comú.

Però la crida a mancomunar esforços no és un tema nou, Salas Antón el 1915 en el seu article «El "Ayúdate Tu Mismo" y el Espiritu Parasitario» publicat a la revista *Cooperativismo*, a partir del concepte anglès *self-help*, explica com és de necessària la unió de forces, ja que tal com bé diu el cooperativista: un individu sol no pot aconseguir un conjunt d'individus cooperant entre ells. Salas Antón, per contraposar el model que defensa, exposa el sistema parasitari; el qual descriu com aquell on els individus pretenen viure de forma individual rebent sense donar, aprofitant-se o apropiant-se de l'esforç i treball dels altres, enganyant o tergiversant per extreure'n rendiment propi.

Encara que hagin passat més de cent anys, els articles que apel·len a la unió, a la solidaritat, denunciant les males praxis que encara perviuen i són més vigents que mai. Per aquesta raó, tal com diu Jodie Dean, en un món que tendeix al individualisme, es necessiten camarades.

ANTONI SALAS ANTÓN, «El "Ayúdate a Tu Mismo" y el Espiritu Parasitario» a *Cooperativismo*, 1 de maig de 1915, núm 5.

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable
tot impulsant el mercat social

www.arc.coop

quèviure

Distribuïdora
de Mercat Social

queviure.coop

Som representativitat —

—————→ **Participació**

Visibilitat —

—————→ **Enfortiment i creació**

Sectors —

—————→ **Territori**

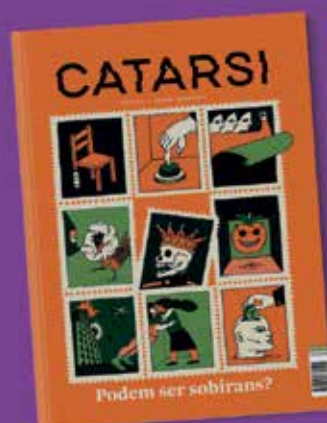
Economies feministes —

**Cooperatives
de Treball**

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya
Premià 15, 1ª planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62 · Fax: 93 302 18 85

cooperativestreball.coop

**Segon número de
Catarsi Magazín,
aquesta tardor
a les llibreries.
Afilem les eines
de la crítica.**

Subscriu-te en format
Digital + Paper per
només 30 euros l'any

CATARSI
catarsimagazin.cat